

สรุปคำพิพากษาคดี Povey v Qantas Airways and British Airways*

สุदारัตน์ ตรีเทพ**

ข้อเท็จจริง

ในระหว่างวันที่ 15 และ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2000 Brain William Povey เป็นผู้โดยสารชั้นประหยัด (economy class) เดินทางโดยสายการบิน Qantas Airways จากเมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ไปยังปลายทางที่เมืองลอนดอน ประเทศอังกฤษ ภายหลังจากได้เดินทางกลับไปยังเมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ในที่นั่งชั้นประหยัดโดยสายการบิน British Airways ออกเดินทางในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2000 และเดินทางถึงเมืองซิดนีย์ในเช้าวันที่ 20 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2000 ภายหลังจากการเดินทาง Povey ต้องทนทุกข์ทรมานจากโรคหลอดเลือดดำอุดตัน (deep venous thrombosis หรือ DVT) ส่งผลให้ได้รับอันตรายแก่ร่างกายซึ่งสามารถพัฒนาไปเป็นการอุดตันของเส้นเลือดที่ปอดหรือได้รับอันตรายอันเกี่ยวกับสมองอันกระทบต่อการเคลื่อนไหวร่างกายและการหายใจ

Povey ได้ทำการยื่นฟ้องสายการบิน Qantas Airways และ British Airways โดยกล่าวหาว่าความเสียหายที่ได้รับเกิดจากปัจจัยแวดล้อมและวิธีการปฏิบัติของสายการบินกับผู้โดยสารที่เดินทางในเที่ยวบิน โดยอธิบายว่ามีการจำกัดสภาพแวดล้อมที่ทำให้เคลื่อนไหวไม่ได้เป็นเวลานานและการกีดขวางทำให้ไม่สามารถลุกออกจากที่นั่งได้ในระหว่างเที่ยวบิน เช่น มีการเสนอให้บริการเครื่องดื่มในระหว่างเที่ยวบินหลายครั้ง และการแนะนำให้นั่งอยู่กับที่นั่งไม่ให้ลุกขึ้นเดินภายในห้องโดยสาร ตลอดจนไม่มีการจัดให้มีการแจ้งเตือนให้แก่ผู้โดยสารทราบถึงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดโรคหลอดเลือดดำอุดตันหรือ DVT หรือควรจัดให้มีมาตรการอื่นใดเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดโรคดังกล่าว Povey เรียกร้องให้สายการบินรับผิดชอบตามกฎหมาย ออสเตรเลียว่าด้วยความรับผิดชอบของผู้ขนส่ง¹ ซึ่งเป็นการอนุวัติการตามความในอนุสัญญาเพื่อการรวบรวมกฎเกณฑ์บางประการเกี่ยวกับการรับขนระหว่างประเทศทางอากาศ ค.ศ.1929 หรืออนุสัญญาออร์ซอ²(Convention for the Unification of Certain Rules Relating to International - Warsaw Convention) โดยมีการปรับปรุงแก้ไขตามพิธีสารเฮก ปีค.ศ. 1955³ (The Hague Protocol 1995)และพิธีสารมอนทรีออลฉบับที่ 4⁴ (The Montreal Protocol No 4) อย่างไรก็ตาม ศาลชั้นต้น

* Case Summary: Povey v Qantas Airways and British Airways

** Sudarat Treetep

นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, เนติบัณฑิตไทย

¹The Civil Aviation (Carriers' Liability) Act 1959 (Cth)

² ICAO, "CONTRACTING PARTIES TO THE CONVENTION FOR THE UNIFICATION OF CERTAIN RULES RELATING TO INTERNATIONAL CARRIAGE BY AIR SIGNED AT WARSAW ON 12 OCTOBER 1929 AND THE PROTOCOL MODIFYING THE SAID CONVENTION SIGNED AT THE HAGUE ON 28 SEPTEMBER 1955", https://www.icao.int/secretariat/legal/List%20of%20Parties/WC-HP_EN.pdf, สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2561

³ ประเทศออสเตรเลียได้ให้สัตยาบันพิธีสารเฮก ปีค.ศ.1955 เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน ค.ศ. 1959 โดยมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 1963, Ibid.

⁴ ประเทศออสเตรเลียได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีพิธีสารมอนทรีออลฉบับที่ 4 เมื่อวันที่ 13 มกราคม ค.ศ. 1997 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 1998 โปรดดู ICAO, "MONTREAL PROTOCOL NO. 4 TO AMEND THE CONVENTION FOR THE UNIFICATION OF CERTAIN RULES RELATING TO INTERNATIONAL CARRIAGE BY AIR SIGNED AT WARSAW ON 12 OCTOBER 1929 AS AMENDED BY THE PROTOCOL DONE AT THE HAGUE ON 28 SEPTEMBER 1955 SIGNED AT MONTREAL ON 25 SEPTEMBER 1975", https://www.icao.int/secretariat/legal/List%20of%20Parties/MP4_EN.pdf, สืบค้นเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2561

ตัดสินว่าการที่ Povey ได้รับความทุกข์ทรมานจากการเป็นโรคหลอดเลือดดำอุดตัน (DVT) ไม่ได้เกิดจาก “อุบัติเหตุ” (accident) ตามความหมายในมาตรา 17 ของอนุสัญญาออร์ซอ ศาลตัดสินยกฟ้อง

ศาลอุทธรณ์ตัดสินยืนตามคำตัดสินของศาลชั้นต้น โดยเห็นว่าจากข้อเรียกร้องนั้นไม่สามารถวินิจฉัยได้ว่าเป็นอุบัติเหตุ ศาลตัดสินว่าการจะเป็นอุบัติเหตุตามอนุสัญญาออร์ซอนั้น จำเป็นต้องมีเหตุการณ์หรือพฤติกรรมใด (event or happening) จากข้อเรียกร้องในคดีเป็นการเรียกร้องจากการไม่กระทำ การไม่แจ้งเตือนให้ผู้โดยสารทราบถึงความเสี่ยงที่จะเกิดโรค ยังไม่สามารถตีความได้ว่าเป็นอุบัติเหตุ

ประเด็น

พิจารณาคำว่า “อุบัติเหตุ” ตามข้อ 17 แห่งอนุสัญญาออร์ซอ มีความหมายว่าอย่างไร

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 17 อนุสัญญาออร์ซอ⁵

คำพิพากษา

ศาลสูงออสเตรเลีย (High Court of Australia) พิจารณาความหมายตามอนุสัญญาออร์ซอ โดยพิจารณาความหมายคำว่า “อุบัติเหตุ” จากร่างอนุสัญญาออร์ซอซึ่งร่างโดยใช้ภาษาฝรั่งเศส เห็นว่าไม่ได้มีการให้ความหมายหรือคำนิยามไว้โดยละเอียด จากการค้นหาความหมายศาลพบว่าถ้อยคำในตัวบทอื่นๆ ที่ใช้คำว่าอุบัติเหตุ ถูกใช้เพื่อให้หมายถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ไม่ได้เจตนา (an unintentioned event or happening) [sic]

นอกจากนี้ศาลได้พิจารณาความหมายจากคำพิพากษาคดี *Saks*⁶ ซึ่งเป็นคดีที่มีการนำไปใช้อ้างถึงความหมายคำว่าอุบัติเหตุตามอนุสัญญาออร์ซอในหลายคดี โดยให้ความหมายไว้ว่า “ความรับผิดชอบของผู้ขนส่งภายใต้ ข้อ 17 แห่งอนุสัญญาออร์ซอ เกิดขึ้นได้เฉพาะความบาดเจ็บที่เกิดจากสถานการณ์ที่ไม่คาดหมาย ไม่ปกติ และเป็นเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายนอกของผู้โดยสาร”⁷ ทั้งนี้ อุบัติเหตุ จึงมีความหมายโดยนัยว่า เป็นเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดหมายได้ หรือเหตุการณ์ที่ไม่ปกติ (an unexpected or unusual event or happening) โดยศาลสูงออสเตรเลียเห็นด้วยกับการให้ความหมายดังกล่าว พร้อมทั้งเห็นว่าเป็นการให้ความหมายที่ศาลประเทศอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นพ้องกันให้ความหมายไปในทางนี้ นอกจากนี้ จากการกระทำของสายการบินที่ไม่มีการแจ้งเตือนถึงความเสี่ยงต่อการเป็น DVT นั้น ศาลเห็นว่าการละเลยดังกล่าวยังไม่เข้าลักษณะของการเป็นอุบัติเหตุ เพราะไม่ใช่ทางปฏิบัติที่สายการบินมีหน้าที่ต้องกระทำเป็นปกติในขณะที่มีการฟ้องคดีต่อศาล อย่างไรก็ตาม การพิจารณาลักษณะการละเลยไม่กระทำต้องพิจารณาเป็นรายกรณี

จากการตีความ ศาลสูงเห็นว่าคำตัดสินของศาลอุทธรณ์ถูกต้องแล้ว ยกฟ้องโจทก์

ความเห็นแย้ง

ผู้พิพากษา Callinan ทำความเห็นแย้ง โดยอ้างถึงความเห็นศาลอุทธรณ์ของอังกฤษและเวลส์ไว้ว่า “อุบัติเหตุ” ไม่ควรพิจารณาเพียงว่าเป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดหมายหรือไม่ปกติซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกของบุคคลโดยสาร และได้มีการตั้งคำถามไว้ว่าทำไมผู้ประกอบการถึงพ้นความรับผิดชอบจากความไม่ใส่ใจได้เพียงเพราะว่าความเสียหายนั้นไม่ได้เกิดจากอุบัติเหตุ ในอนาคตเห็นว่าเทคโนโลยีมีการพัฒนาก้าวหน้ามากขึ้น อาจถึงเวลาที่จะต้องมีการทบทวนความหมายคำว่า “อุบัติเหตุ” ซึ่งเป็นคำที่สามารถเปลี่ยนแปลงความหมายได้ตามเวลาและเหตุปัจจัยที่เปลี่ยนไปเพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย

⁵ Warsaw Convention, Article 17 The carrier is liable for damage sustained in the event of the death or wounding of a passenger or any other bodily injury suffered by a passenger, if the accident which caused the damage so sustained took place on board the aircraft or in the course of any of the operations of embarking or disembarking

⁶ Air France v. Saks, 470 US 392 (1985)

⁷ Ibid.